

A man with a beard and a cap is working on a window frame with a power drill. The background shows a forest with tall trees.

Vastuullisuus- raportti 2024

Museovirasto 2025

Museovirasto

Vastuullisuusraportti 2024

Museovirasto 2025

Sanna Paakkanen

www.museovirasto.fi

[Graafien ja kaavioiden saavutettavat versiot ovat saatavilla
Museoviraston vastuullisuussivuilla.](#)

Julkaisun kuvat: Museovirasto

Kansikuvat:

, / seovirasto.

Museovirasto.

Taitto: Bränditoimisto Hurraa Oy, Tuire Laine

Sisällys

Pääjohtajan terveiset lukijalle	4
Museoviraston esittely – kulttuurinen kestävyys edellä vastuullisuustyöhön	7
Vuoden 2024 tunnuslukuja	9
Vastuullisuuden johtaminen ja hallinto	10
Vastuullisuustyön juuret Kestävät virastot -hankkeessa	
Yhteinen tehtävä: Museoviraston kestävä kehityksen toimintaohjelma 2025	
Ekokompassi-ympäristöjärjestelmää rakentamassa	
Strategiasta selkänokaa kestävyystyölle	
Vastuullisuustavoitteemme	12
Eriarvoisuuden vähentäminen	14
Case: Erätauko-dialogit kulttuuriperinnön omistajuudesta	17
Hyvä koulutus	19
Kestävät kaupungit ja yhteisöt	22
Case: Petäjäveden vanha kirkko tallennettiin 3D-malliksi	25
Vastuullista kuluttamista	27
Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua	29
Case: HBL	31
Ekologinen jalanjälkemme	33
Sosiaalinen jalanjälkemme	38
Taloudellinen jalanjälkemme	42
Raportin laadintatapa	43

Pääjohtajan terveiset lukijalle

Pääjohtaja Tiina Merisalo
Kuva: Ilari Järvinen / Museovirasto

Kiihtyvien kriisien ja ristiriitojen täyttämässä, nopealiikkeisesti muuttuvassa maailmassa nousee kulttuuriperinnön merkitys ja arvo pysyvyyden rakentamisessa entistäkin tärkeämmäksi. Kulttuuriperinnön suojelun kautta rakentuu se kriisinkestävyyden perusta, jolle identiteettimme ja jatkuvuuden tunteemme nojaa. Tuoreessa yhteiskunnan turvallisuusstrategian päivityksessä tämä tunnistetaan ja tunnustetaan: "Kulttuuriperinnöllä ja kansalliseen kulttuuriomaisuuteen luettavilla kohteilla on suuri merkitys yksilöiden ja yhteisöjen identiteetin ja itsetunnon säilyttämiselle ja yhteenkuuluvuuden tunteelle. Kulttuuriperintötietovarannot ja muu kulttuuriomaisuus turvaavat kansakunnan muistin, joka ei ole palautettavissa kerran kadottuaan." Museoviraston monipuolinen työ ja toiminta kulttuuriperinnön vaalijana, valtakunnallisena viranomaisena ja asiantuntijana edistää kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti sosiaalista, ekologista, taloudellista ja kulttuurista kestävyyttä. Työmme vahvistaa yksilöiden ja koko yhteiskunnan resilienssiä sekä kykyä suuntautua tulevaa.

Kulttuuri ja kulttuuriperintö on toimivan yhteiskunnan pe sinfraa, keskeinen osa hyvinvointimme, itseyttämyksemme ja kehityskykymme perustaa. Me Museovirastossa huolehdimme monimuotoisesta ja elinvoimaisesta kulttuuriperinnöstä. Tarjoamme tietoa ja osaamista kulttuuriperinnön suojelemiseksi ja kehittämiseksi sekä osallistumme aktiivisesti niin kansalliseen

kuin kansainväliseen yhteistyöhön. Tuemme eri väestöryhmien osallisuuden mahdollisuuksia ja edistämme demokratiaa yhdenvertaisten, saavutettavien ja asiakaslähtöisten palveluiden avulla.

Toimintamme tukee hallitusohjelman sekä opetus- ja kulttuuriministeriön asettamia kulttuuripolitiikan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita. Olemme sitoutuneet parantamaan toimintamme ympäristövaikutuksia – vastuullista ja huolellista taloudenpitoa unohtamatta. Kulttuurinen ja sosiaalinen kädenjälkemme on vahva. Ympäristöä kuormittavan jalanjälkemme määrittely on vaatinut enemmän työtä, ja 2024 rakensimmekin kestävyystavoitteitamme ja -mittarointiamme Ekokompassi-ympäristöjärjestelmän avulla, joka etenee auditointiin vuonna 2025.

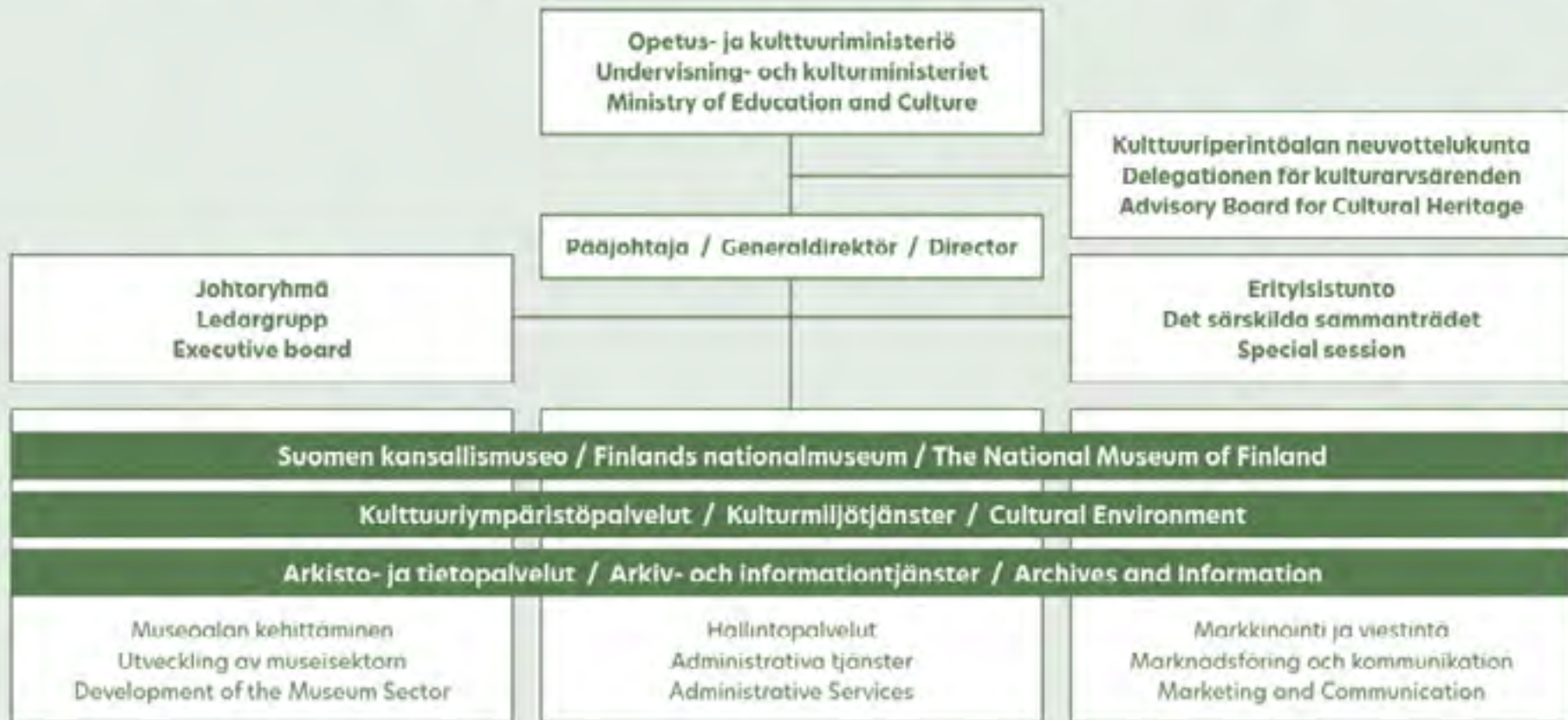
Keskeistä kestävyys- ja vastuullisuustyössä on, että kaikki johtoa myöten ovat sitoutuneet työhön: näytetään, kerrotaan, puhutaan, ja opitaan yhdessä. Näin siitä muodostuu osa työmme arkea. Kestävyyspaneelin jo vuosia sitten Suomelle tunnistamista etenemisaskeleista toinen oli se, että tietoon ja yhteistoimintaan perustuvan suunnittelun myötä kestävydestä tulee uusi normaali yksilöiden ja yhteisöjen arkeen. Koemme yhteisesti, että valtakunnallisena johtavana alan virastona Museoviraston tulisi olla kestävyden esimerkillinen toimija myös muulle kult-

tuuriperintökentälle. Emme tee työtämme yksin, vaan yhdessä laajan toimijaverkoston kanssa.

Vuonna 2024 olemme pyrkineet edistämään kestävyystavoitteitamme muun muassa museosisäلتöjen ja yleisötyön, kokoelmatyön ja digitoinnin kehittämisen, kulttuuriympäristötyön ja siihen liittyvän tiedon tuotannon ja koulutusten, avustustoiminnan sekä kansainvälisten hankkeiden ja sopimusten toimeenpanon kautta. Näistä kaikista toimista ja hankkeista pääset tarkemmin lukemaan vuoden 2024 kestävyysraportistamme. Lämmin kiitos aktiiviselle kestävyysringillemme ja kaikille sitoutuneille, motivoituneille ja osaaville työntekijöille ja yhteistyökumppaneille. Kulttuuriperinnön voima kannattelee meitä kaikkia kestävämmän tulevaisuuden rakentamisessa.

Tiina Merisalo

Museovirasto / Museiverket / The Finnish Heritage Agency

Museoviraston organisaatio 2024

Museoviraston esittely – kulttuurinen kestävyys edellä vastuullisuustyöhön

Kulttuuriperintö on hyvän yhteiskunnan välttämätön voimavara. Kulttuuriperintö tuo merkityksellisyyttä, syvyyttä ja perspektiiviä maailmaan. Se yhdistää meitä, ja auttaa ymmärtämään erilaisuutta.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa kulttuuripalvelujen ylläpitäminen ja kulttuuriomaisuuden suojelu määritellään elintärkeäksi henkisen kriisinkestävyden toiminnoksi. Museoviraston tehtävänä on suojella yhteistä kulttuuriperintöämme, joka on tärkeä henkinen voimavara ja muutosvoima. Tähän kuuluu myös kulttuuriperinnön saavutettavuuden ja sen helpon, avoimen käytön lisääminen. Museovirastossa tehtävämme on edistää kestävää kehitystä ja kestävyysmurroksen edellytyksiä, niin yhteiskunnallisesti kuin omassa toiminnassamme.

Ytimessä kulttuurihistorian säilyttäminen ja esittäminen

Museovirasto vastaa kulttuurihistoriallisesti arvokkaan ympäristön, arkeologisen kulttuuriperinnön ja rakennusperinnön sekä kulttuuriomaisuuden suojelusta yhdessä muiden viranomaisten ja muun museolaitoksen kanssa. Kartutamme ja esittelemme kulttuurihistoriallisia kansalliskokoelmia, tutkimme aineellista

kulttuuriperintöä sekä ohjaamme ja kehitämme museoalaa valtakunnallisesti. Museovirasto toimii opetus- ja kulttuuriministeriön laisuudessa osana sivistyshallintoa. Viraston toiminnot on jaettu kolmeen osastoon: Suomen kansallismuseoon, kulttuuriympäristöpalveluihin sekä arkisto- ja tietopalveluihin. Lisäksi organisaatiota tukee kolme palveluyksikköä: museoalan kehittäminen, hallintopalvelut sekä markkinointi ja viestintä. Viraston palveluksessa oli vuoden 2024 lopussa 241 työntekijää.

Vastuullisuus osana toiminnan arvoja

Suomen kansallismuseo on valtakunnallinen kulttuurihistorian museo, jonka tehtävänä on tutkia, kartuttaa ja esitellä aineellista kulttuuriperintöä. Suomen kansallismuseo toimii Suomen kulttuurihistoriallisena keskusmuseona. Suomen historian ja kulttuurihistorian kansalliskokoelmassa on yli puoli miljoonaa esinettä. Suomen kansallismuseo vastaa kahdeksan museon sekä Hämeen linnan ja Olavinlinnan toiminnasta ja osallistuu oman alansa museotoiminnan kehittämiseen.

Kulttuuriympäristöpalvelut-osasto vastaa kulttuuriympäristöön, arkeologiseen kulttuuriperintöön, vedenalaiseen kulttuuriperintöön, rakennusperintöön ja kulttuurimaisemaan sekä restauroinnin ohjaukseen liittyvistä asiantuntija- ja viranomaistehtä-

vistä sekä niiden valtakunnallisesta kehittämisestä. Osasto tuo esiin kulttuuriympäristöjen arvoja, merkitystä ja mahdollisuuksia osana kestävästä yhteiskunnasta. Se toteuttaa valtakunnallisia suojeleohjelmia ja -hankkeita ja osallistuu kansainväliseen toimintaan. Osasto kehittää kulttuuriympäristöalaa, sen toimintatapoja ja -edellytyksiä yhteistyössä museokentän ja muiden kumppaneittensa kanssa.

Arkisto- ja tietopalvelut -osaston tehtävänä on vastata arkisto-, kuva- ja kirjastopalveluista sekä kartuttaa ja hoitaa arkistotoja, arkeologisia kokoelmia, kuvakokoelmia ja kirjaston kokoelmia. Museoviraston esine- ja kuvakokoelmissa on tietoja ihmisistä ja ilmiöistä tuhansien vuosien ajalta. Museoviraston arkistossa on yli sadan vuoden ajan muodostunutta kulttuuriympäristön ja kulttuuriperinnön tutkimiseen, hoitoon ja hallintoon liittyvää materiaalia. Kirjasto on maan suurin kaikille avoin museoalan tieteellinen erikoiskirjasto. Sen erikoisaloja ovat mm. arkeologia, historia, kansatiede, museologia, taidehistoria ja rakennussuojelu. Osasto edistää kulttuuriperintöä koskevan tiedon saatavuutta myös tietoverkkojen kautta kehittämällä museokokoelmia sekä kulttuuriympäristöä koskevaa digitaalista tallennusta ja tietojärjestelmiä. Osasto myös toteuttaa arkeologisia kenttäpalveluita maksullisena toimintana.

Museoalan kehittäminen -yksikkö vastaa Suomen museoalan yleisestä kehittämisestä, museoiden alueellisen tai erikoisalan toiminnan sopimusohjauksesta, valtionavustusten jakamisesta ja valtakunnallisen museotilaston ylläpidosta. Kehittämispalvelut edistää museoiden yhteistoimintaa, antaa neuvontaa, välittää tietoa ja osallistuu alan kehittämishakkeisiin.

Hallintopalvelut-yksikkö tukee toimintayksiköiden toimintaa antamalla oikeudellista neuvontaa, edistää toimintojen lainmukaisuutta ja hyvää hallintoa sekä vastaa sopimusten, säännösten ja muiden normien ja ohjeiden tulkinnasta. Yksikkö tuottaa Museovirastolle henkilöstöpalveluita, kehittää ja ylläpitää palkkausjärjestelmää, matkustus- ja hankintaprosesseja sekä vastaa esimerkiksi rekrytoinnista sekä työsuojelun ja työterveyshuollon järjestämisestä. Lisäksi yksikkö tuottaa taloushallintopalveluita, talouteen liittyvää suunnittelua ja seurantaa sekä ohjeistusta ja valvontaa. Yksikkö huolehtii kiinteistöjen vuokraustoimintaan liittyvistä sopimuksista ja käyttäjäpalveluista.

Markkinointi ja viestintä -yksikkö vastaa Museoviraston ja Suomen kansallismuseon viestinnästä, markkinoinnista, brändinhallinnasta ja julkaisuista sekä vuoden 2024 loppuun saakka SKM:n kokous- ja juhlapalveluista, ravintolakonsepteista sekä museokaupoista.

Museoviraston toimintaa kokonaisuudessaan kuvaavat suunnittelun ja seurannan asiakirjat löydät verkkosivuiltamme: [Suunnittelun ja seurannan asiakirjat - Museovirasto](#)

Vuoden 2024 tunnuslukuja

TOIMITILAT

Kokonaisneliöt

87 500

Toimistoneliöt

3 900

Museoita

8

Linnoja

2

HENKILÖSTÖ

Kokonaishenkilö-
työvuodet (htv)

280

Sairaus- ja
tapaturma-
poissaolot,
työpäiviä/htv

6,3

Palkat milj. €

14,2

Koulutus €/htv **465**

VERKKOSIVUT

Museovirasto.fi

katselukertoja

268 152

Finna.fi

katselukertoja.....

1 738 974

Korjaustaito.fi

katselukertoja

52 987

Finna.fi on ilmainen hakupalvelu, joka kokoaa arkisto-, kirjasto- ja museoaineistoja yhteen paikkaan. Museoviraston objekteja oli Finna.fi:ssä 378 875 kpl vuonna 2023.

#kestäväkehitys #kulttuurinenkestävyys #agenda2030

MATKUSTAMINEN CO₂e, kg (hiilidioksidiekvivalentti)

Matkojen lkm

2 174

Lentomatkojen
hiilijalanjälki

29 200

Lentokilometrit

270 000

Perustuu DEFRA-hiilijalanjälkilaskentamettiin.

PALVELUITA

Kävijöitä Suomen kansallis-

museon kohteissa **531 859**

Kulttuuriympäristön

viranomaisasioita **1 949**

Kirjaston lainat

32 109

Sidosryhmätilaisuuksien

osallistujat **3 895**

Vastuullisuuden johtaminen ja hallinto

 Saimaa Kuva: Jussi Kirmanen, Riihisaari - Savonlinnan museo / Museovirasto

Vastuullisuustyön juuret Kestävät virastot -hankkeessa

Mitä kestävä kehitys Museoviraston työssä tarkoittaa? Tätä kysyttiin vuonna 2023 Kaiku-rahoituksella toteutetussa Kestävät virastot -hankkeen henkilöstökyselyssä. Hankkeen aikana tutustuimme yhdessä Agenda 2030 -tavoitteisiin ja pohdimme, mitkä niistä ovat merkityksellisiä Museoviraston toiminnassa. Kysely toi esiin sen, että viraston arvomaailman ja toimintatavan koettiin olevan linjassa kestävä kehityksen tavoitteiden kanssa, mutta samalla konkreettisten tekojen ja käytäntöjen luomisessa kaivattiin reippaampaa otetta.

Yhteinen tehtävä: Museoviraston kestävä kehityksen toimintaohjelma 2025

Vuonna 2022 vastuullisuustyö sai konkreettisemmän muodon, kun Museoviraston Kestävä kehityksen toimintaohjelma valmistui. Ohjelma keskittyy meille olennaisimpiin viiteen Agenda 2030 -tavoitteeseen, joita kuvataan tarkemmin seuraavassa luvussa. Toimintaohjelman edistymistä seuraamaan ja siitä raportoimaan perustettiin Kestävä kehityksen osaamisringi. Ringissä on laaja edustus viraston eri osastoista ja yksiköistä. Kestävyysraportointi kuuluu johtoryhmän ja Kestävä kehityksen osaamisringin jäsenenä toimivan kehittämisjohtaja Pirjo Hamarin vastuulle. Ringi tapaa kerran kuukaudessa. Se raportoi säännöllisesti työn edistymisestä viraston johtoryhmälle. Koko viraston yhteisissä kuukausittaisissa henkilöstöinfoissa on kes-

tävän kehityksen asioita esitelty noin kahdesti vuodessa. Jatkossa tästä tehdään säännöllisempää ja arkisempää.

Ekokompassi-ympäristöjärjestelmää rakentamassa

Vuonna 2023 aloitimme määrätietoisesti työskentelyn kohti Ekokompassi-ympäristöjärjestelmää. Sitä luotsaa Ekokompassi-työryhmä talon ulkopuolisen konsultin johdattamana. Vuoden 2023 aikana käynnistettiin prosessin mukainen alkukartoitus, ja vuoden 2024 jatkettiin töitä tavoitteiden, vastuhenkilöiden ja toimintasuunnitelman kanssa. Vuoden 2025 loppuun mennessä toiminta on tarkoitus käynnistää, suorittaa ensimmäinen auditointi ja hankkia näin Museovirastolle Ekokompassi-sertifikaatti.

Strategiasta selkänöjaa kestävyystyölle

Kestävä kehityksen ulottuvuus on osa Museoviraston toimintastrategiaa. Myös opetus- ja kulttuuriministeriön koko hallinnon alaa koskevat kestävä kehityksen tavoitteet edellyttävät meiltä konkreettisia toimia kestävämmän huomisen luomiseksi alallamm.

Vastuullisuustavoitteemme

Kädenjälkimäärittelyssä Kristiinan Astuvansalmessa.
Kuva: Vesa Louhima / Kuvaseura Oy

Vastuullisuustyötä ohjaavat YK:n kestävän kehityksen tavoitteet

Kestävän kehityksen toimintaohjelmamme pohjautuu valtionhallinnossa yleisesti käytettyyn YK:n Agenda 2030 -viitekehykseen. Viitekehyksessä on 17 universaalia kestävän kehityksen tavoitetta, joista olemme valinneet viisi meille merkityksellisintä.

Agenda 2030 -viitekehys perustuu ajatukseen organisaation jättämästä kädenjäljestä ja jalanjäljestä. Kädenjälki tarkoittaa myönteistä vaikutusta toimintaympäristöön, esimerkiksi yhteisön osallistamisen tai työnantajana toimimisen kautta. Jalanjälki taas on negatiivinen vaikutus, esimerkiksi toiminnasta aiheutuvat ympäristövaikutukset.

Jalanjälkivaikutusta voidaan tarkastella ekologisen, sosiaalisen, kulttuurisen ja taloudellisen vastuun näkökulmasta. Mu-

soviraston kädenjäljen analysointi on virastossa koettu luontevaksi, sillä toiminnan yhteiskunnallinen merkitys on helppo perustella. Sen sijaan jalanjälkeä emme ole vielä riittävän tarkasti selvittäneet. Tiedämme kuitenkin, että merkittävä osa jalanjälkeämme muodostuu toimitiloista. Erityisesti kokoelmien säilytystilojen tiukat olosuhdevaatimukset kasvattavat ekologista jalanjälkeämme.

Jalanjäljen, ja erityisesti hiilijalanjäljen, selvittäminen onkin tärkeä kehitysalue. Samoin vastuullisuusraportointiin liittyvien mitareiden tarkentaminen kunkin kestävän kehityksen tavoitteen edistymisen seuraamiseksi on vielä työn alla.

Seuraavassa luvussa tarkastelemme kutakin tavoitetta tarkemmin ja raportoimme vuoden 2024 teoistamme tärkeimmät.

Eriarvoisuuden vähentäminen

Tavoitteenamme on vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä. Voimme omalla toiminnallamme lisätä ymmärrystä yhdenvertaisuuden merkityksestä sekä kehittää omia palveluitamme tasa-arvoisempaan, vuorovaikutteisempaan ja avoimempaan suuntaan edistäen osallisuutta kulttuuriperintöön.

ALATAVOITE 10.2

Edistää vuoteen 2030 mennessä kaikkien sosiaalista, taloudellista ja poliittista osallistumista ja kannustaa siihen iästä, sukupuolesta, vammaisuudesta, rodusta, etnisyydestä, alkuperästä, uskonnosta tai taloudellisesta tai muusta asemasta riippumatta.

MITEN TÄHÄN PYRIMME

Tarjoamme osallisuuden kokemuksia ja turvallisen tilan, toimimme kohtaamisen ja vuoropuhelun alustana. Tarjoamme yhteiskunnallisen keskustelun paikkoja ja mahdollisuuksia. Otamme kansalaisia ja yhteisöjä mukaan oman kulttuuriperintönsä määrittelyyn ja teemme kulttuuriperintötyötä yhdessä.

Osallistamme erilaisia yhteisöjä mm. kokoelma- ja tallennustyöhön. Lisäksi Suomen kansallismuseo toimii aktiivisesti kulttuurisen kestävyyden vahvistamiseksi ajankoh- taisella ja temaattisella ohjelmistolla ja yleisötyöllä.

Museovirasto toteuttaa toiminnassaan virastolle laadittua tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa.

10 ERIARVOISUUDEN
VÄHENTÄMINEN

EDISTYMINEN VUONNA 2024

Yhdenvertaisuuden, demokraattisuuden ja osallisuuden edistäminen näkyi Suomen kansallis-

museon ohjelmistojen sisältöjen, tuotantotapojen ja verkostojen kehittämisessä. Museon sisällöissä nostettiin vuonna 2024 esiin kansallisten vähemmistöjen merkkipäiviä: museolla oli esimerkiksi toimintapiste kulttuurikeskus Stoan Eid-juhlassa. Kansallismuseon *Toista maata* ja *Suomen tarina* -perusnäyttelyiden päivityksessä jatkoimme hyvin alkanutta yhteisöyhteistyötä Suomen historiallisten vähemmistöjen kanssa. Kansallisten vähemmistöjen sekä inkerinsuomalaisten ja karjalaisten edustajat osallistuivat näyttelyiden sisältöjen kehittämiseen.

Nykyajan tallennushankkeissa merkittävänä painopisteenä ovat vähemmistöt, ja vuonna 2024 keskiössä oli Suomen taataariyhteisön kulttuuri. Omaa kokoelma-työtä kehitettiin osallistavan kartunnan ja yhteisölähtöisen käytön opettelulla. Vuonna 2024 päätökseen saatetussa Moninainen suomalaisuus -nykydokumentointihankkeessa kehitettiin ja

Kokoelma- ja konservointikeskus. Kuva: xx / Museovirasto

testattiin museotyön käytäntöjä kulttuurisesti moninaisen, rodullistetun tai mixed-suomalaisen kulttuuri-identiteetin ja -perinnön dokumentoimisessa ja monipuolistettiin museokokoelmien kautta välittyvää kuvaa suomalaisuudesta.

Kulttuuriesineiden palauttamisprosessit kuuluvat osaltaan Suomen kansallismuseon kestävään kokoelmapolitiikkaan ja toimiin kulttuuristen oikeuksien edistämiseksi. Museo käynnisti 18-vuorokaut-

tuolloisesta Dahomeyn kuningaskunnasta anastetun seremoniaistuimen palautusprosessin Beninin tasavallalle. Beninin repatriaation ohella Suomen kansallismuseo piti yhteyttä Namibiaan Ondongan kuningaskuntaan valtakiven fragmenttien luovutuksesta 2023 alkaneen restitutio-prosessin seuraamiseksi sekä Mesa Verden palautuksessa mukana olevien heimojen edustajiin jatkotoimien kartoittamiseksi.

KUVATEI ..... Kuva: xx / Museovirasto

Museoviraston johtaman, vuonna 2024 päättyneen kolmevuotisen LIVIND - *Luo-va ja elävä kulttuuriperintö Pohjoisen ulottuvuuden voimavarana* -hankkeen keskiössä oli vahvistaa edellytyksiä aineettoman kulttuuriperinnön ja kestävä kehityksen yhdistämiselle. Hankkeen tuloksena syntyi kansainvälisen toimijakentän yhteinen verkkoalusta, tutkimusta elävästä perinnöstä kestävyuden näkökulmasta ja politiikkasuositus. LIVINDin tulokset on koottu yhteen englanninkie-

liselle verkkoalustalle [Livind.fi](https://www.livind.fi), joka tarjoaa virikkeitä ja välineitä käytettäväksi ja sovellettaviksi.

Museovirasto tuki osallisuuden ja demokratian vahvistumista järjestämällä yhteistyössä Euroopan neuvoston kanssa Itämeren maiden yhteisen Faro Regional -seminaarin Suomenlinnassa syyskuussa 2024. Seminaarissa käsiteltiin Faron puiteyleissopimuksen periaatteiden käytännön soveltamista eri maissa. Yleisso-

pimus koskee kulttuuriperinnön yhteiskunnallista merkitystä, sen keskeinen periaate on osallisuus kulttuuriperintöön ja se nojaa Euroopan neuvoston kulmakiviin: ihmisoikeuksiin ja demokratiaan. Seminaari vahvisti yhteistyötä osallisuuden hyvien käytäntöjen jakamisessa lähi- maiden välillä. Seminaariin osallistui noin 160 asiantuntijaa, hallinnon ja järjestö- kentän edustajaa 13 maasta.

Case: Erätauko-dialogit kulttuuriperinnön omistajuudesta

Kuvateksti sarvilakista.
Kuva: xx/Museovirasto

Saamelaisten esineistöä on viety satojen vuosien ajan pois Saamenmaalta museoihin ympäri maailmaa. Vuonna 2021 Suomen kansallismuseo ja Saamelaismuseum Siida sopivat runsaan 2 000 esineen palauttamisesta Saamenmaalle. Kyseessä on maailmanlaajuisestikin ainutlaatuinen repatriaatio eli kulttuuriperinnön palautus sen alkuperäisille omistajille.

Palautus toimi lähtöpisteenä myös **Suvi Westin** ja **Anssi Kömin** Jussi-palkitulle dokumenttielokuvalle, *Máhccan – Kotiinpaluu* (Vaski Filmi, 2023). Elokvassa käsitellään kulttuuriperinnön merkitystä ja omistajuutta, yhteyden etsimistä esivanhempiin sekä anteeksiantoa. Museot käyttävät valtaa määritellessään keiden tarinat kerrotaan ja millä tavalla, mistä kulttuuriperintö muodostuu ja minkälaisia merkityksiä eri esineille annetaan. Museoiden kertomilla tarinoilla on ollut läpi historian valtava merkitys vähemmistöihin kohdistuvien stereotyyppien ylläpitämisessä.

Saamelaisesineiden kokoelma muodostui esineistä, joita on kerätty museokokoelmiin aina 1830-luvulta alkaen. Esineiden palauttaminen ja siihen liittyvät tunteet ovat olleet sensitiivinen aihe ei ainoastaan saamelaisyhteisöille, vaan myös museoiden kokoelmatyöntekijöille. Tämän vuoksi Suomen kansallismuseo koki tärkeäksi tarjota museo- ja kulttuurialan työntekijöille rauhallisen ja turvallisen tilan, jossa aiheesta voitiin käydä rakentavaa ja tasavertaista keskustelua.

Museo toteutti yhteistyössä Vaski Filmin ja Erätauko-säätiön kanssa sarjan dialogitilaisuuksia museo- ja kulttuurialan ammattilaisille saamelaisesineistön palauttamisesta kertovan *Kotiinpaluu*-elokuvan yhteydessä kolmella eri paikkakunnalla. Keskustelut järjestettiin Helsingissä, Tampereella ja Oulussa yhteistyössä paikallisten museotoimijoiden kanssa. Keskustelui-

hin osallistui yhteensä 25 osallistujaa. Museo- ja kulttuurialan ammattilaisille tarjotuilla keskusteluilla pyrittiin vahvistamaan ammatillista osaamista, toimintamalleja ja käytäntöjä yhdenvertaisuus- ja demokratiakasvatuksen sekä osallisuuden edistämiseksi.

Yhteiset keskustelut saivat osallistujilta kiitosta turvallisesta ja rauhallisesta ilmapiiristä, joka mahdollisti syvällisen perehtymisen aiheeseen. Keskustelut antoivat osallistujille uusia oivalluksia sekä rohkeutta käsitellä vaikeita aiheita omassa työssään.

Hyvä koulutus

Tavoitteena on taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet. Tuemme toiminnallamme elinikäistä oppimista. Tarjoamme avoimia aineistoja, oppimisympäristöjä ja digitaalisia palveluja. Aineistomme ovat suurelta osin vapaasti käytettävissä erilaisiin oppimistarkoituksiin.

ALATAVOITE 4.7

Tavoitteenamme on varmistaa vuoteen 2030 mennessä, että kaikki oppijat saavat kestävän kehityksen edistämiseen tarvittavat tiedot ja taidot esimerkiksi kestävästä kehityksestä ja kestäviä elämäntapoja, ihmisoikeuksia, sukupuolten tasa-arvoa, rauhan ja väkivallattomuuden kulttuurin edistämistä, maailmankansalaisuutta, kulttuurien monimuotoisuuden sekä kulttuurin osuutta kestävässä kehityksessä arvostavan koulutuksen kautta.

MITEN TÄHÄN PYRIMME

Välitämme kestävän kehityksen tietoa ja taitoja museoalalla ja kulttuuriympäristötyössä esimerkiksi näyttely-, tapahtuma- ja yleisötyössä, julkaisuissa, digitaalisissa palveluissa sekä viestinnässä. Kulttuuriympäristötyötä tukevat aineistot ja julkaisut, kuten *Korjaustaito.fi* ja *Rakennettuhuvinvointi.fi*, perustuvat resurssiviisauteen ja kestävyteen. Kulttuurisesti kestävä kehitys, kulttuurinen moninaisuus ja yhteisöjen osallisuus ovat työssämme keskeisiä tavoitteita.

Digitaaliset palvelut ja avoimet aineistot, kuten Finna-näkymät ja digitaalinen koelma, tukevat elinikäistä oppimista ja madaltavat kynnystä päästä palvelujemme pariin resursseista ja sijainnista riippumatta. Edistämme museo- ja kulttuuriperintöalan kestävän kehityksen osaamista ja pidämme tämän näkökohdan mukana kaikessa toiminnassamme, kuten myöntämiemme avustusten kriteereissä, vaikuttamistyössä sekä järjestämissämme tapahtumissa.

4 HYVÄ KOULUTUS

EDISTYMINEN VUONNA 2024

Suomen kansallismuseon kohteiden laaja tapahtumaohjelmisto toteutetaan useiden kumppaneiden

sekä eri kohteiden paikallisten yhteistyötahojen kanssa, mikä mahdollistaa lukuisien erilaisten yhteisöjen osallisuuden ja mukanaolon hankkeissa. Suomen kansallismuseon valtakunnallisesti näkyvin hanke oli Kansallismuseo saapuu kylään -kiertue, jossa Kansallismuseon suosituimmat esineet sekä museon asiantuntijat lähtivät viikonlopuiksi vierailulle museoihin eri puolille Suomea. Vuonna 2024 Torniossa, Lappeenrannassa, Raahessa sekä Loimaalla järjestetyt suositut kampanjapäivät keräsivät paikallisiin museoihin yleisöä pitkienkin matkojen takaa.

Museoviraston ja Suomen kansallismuseon aineistojen saattamista digitaaliseen, saavutettavaan muotoon jatkettiin. Arkistojen, kirjastojen ja museoiden yhteinen Finna-palvelu tarjoaa kulttuuriperintöä, mahdollisuuksia oppimiseen ja lähteitä tutkimukseen. Jatkoimme vuonna 2024 kokoelma-aineistojen avaamista

KUVATEKSTI Kuva: xx / Museovirasto

vapaaseen käyttöön. Tällä hetkellä Finnasta löytyy yli 420 000 kokoelmaobjektin (esineen, kuvan) tiedot. Kaikkia Museoviraston kokoelmia katsottiin verkkosivustolla Finna-näkymissä yhteensä yli 1,7 miljoonaa kertaa, mikä muodostaa merkittävimmän yksittäisen osan koko Finna-käytöstä. Finnaan avatuilla kokoelmissa on kokonaisuudessaan suuri vaikutavuus muun muassa oppimisessa, identiteetin rakentamisessa sekä hyvinvoinnin ja luovan talouden edistämässä.

Rakennetun kulttuuriympäristön osalta edistämme rakennusperinnön kestävää hoitoa ja luonnonvaroja säästävää korjaamista sekä vahvistamme näihin liittyvää osaamista. Korjausrakentamisen ohjeistuksia on julkaistu Korjaustaito.fi-sivustolla suunnitelmallisesti. Vuonna 2024 panostettiin korjauskortteihin, jotka ovat sivuston suosituin osa. Käyntimäärät kasvoivat verrattuna edellisvuoteen (13 860 kävijää, 53 000 sivunäkymää). Rakenteilla oleva sivuston uusi sisältöelementti, Korjaajan polku, palve-

lee pienempiä korjaushankkeita ja tukee tavanomaisempien rakennusten omatoimistakin korjaamista. Näin se täydentää aiemmin julkaistua Restauroinnin polkua, joka kohdistuu suuriin hankkeisiin.

Kulttuuriympäristötyötä tekevät kohtaavat kestävyyskysymyksiin liittyviä ristiriitaisia intressejä, kuten tuulivoiman sovitaminen maisema-arvoihin tai virtavesien kulttuuriperinnön ja vaelluskalakantojen palauttamisen välinen yhteensovittaminen. Järjestimme vuonna 2024 vastaavista kysymyksistä ponnistaneen Kestävyysmurros, vihreä siirtymä ja ristiriidat sekä Opi rakentamaan yhteistyötä -koulutukset, joista jälkimmäinen antoi valmiuksia konfliktien ennakointiin sekä yhteisesti hyväksyttävien ratkaisujen löytämiseen neuvottelemalla. Koulutuksiin osallistui kulttuuriympäristöasiantuntijoita alueellisista vastuumuseoista ja Museovirastosta.

Osallistuimme aktiivisesti nelivuotisen EU-rahoitteen CHARTER-hankkeen (2021–2024) viimeisen vuoden tehtäviin. Hankkeen tuloksena laadittiin eurooppalainen kulttuuriperintöalan osaamisen kehittämisen strategia. CHARTER-hanke oli mahdollisuus vaikuttaa kulttuuriperintöalan koulutuksen ja osaamisen kehittämiseen kansainvälisessä yhteistyössä.

KUVATEKSTI - Kuva: xx / Museovirasto

Eri alojen osaamista tarvitaan kestävän yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen turvaamiseksi. Kulttuuriperintösektorilla esiintyy kuitenkin rakenteellisia haasteita, jotka hankaloittavat ammatillista liikkuvuutta, elinikäistä oppimista ja mahdollisten osaamisen katvealueiden tunnistamista. Alan työvoima ikääntyy, ja samaan aikaan uusien alalle työllistytävien määrä vähenee. CHARTER-hanke pyrki vastaamaan näihin haasteisiin tarjoamalla alan oppimis- ja urapolkuja sekä ammattiluokituksia. Näin lisätään

ja monipuolistetaan osaamista ja vahvistetaan alan ammattilaisten mahdollisuuksia liikkuvuuteen sekä lisätään ymmärrystä esimerkiksi alan taloudellisesta merkityksestä.

[Hakupalvelu | Arkistot, kirjastot, museot | Finna.fi](#)

[Home CHARTER - European Cultural Heritage Skills Alliance](#)

Kestävät kaupungit ja yhteisöt

Tavoitteena on taata turvalliset ja kestävät kaupungit sekä asuinyhdyskunnat. Pyrimme siihen tuomalla esiin kulttuuriperinnön potentiaalia kestävän kehityksen ratkaisuvoimana sekä Suomessa että kansainvälisesti yhteistyötä tehden. Tavoittelemme toiminnallamme myös esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämistä.

ALATAVOITE 11.4

Tehostaa hankkeita maailman kulttuuri- ja luonnonperintökohteiden suojelemiseksi.

ALATAVOITE 11.7

Taata vuoteen 2030 mennessä yhtäläinen pääsy turvallisiin, osallistaviin, vihreisiin ja julkisiin tiloihin erityisesti naisille ja lapsille, ikääntyneille sekä vammaisille. Esteettömyyden ja saavutettavuuden edistäminen kaikessa toiminnassa.

MITEN TÄHÄN PYRIMME

Olemme kulttuuriperinnön keskeinen asiantuntija, palvelujen tuottaja, toimialamme kehittäjä ja viranomainen. Lisäksi olemme keskeinen kulttuuriperintöpolitiikan vaikuttaja ja toimija. Olemme laajasti verkostoituneita sekä kotimaassa että kansainvälisesti. Kestävyys on integroitunut viraston ydintavoitteisiin. Se otetaan korostuneesti huomioon kansainvälisten kulttuuriperintösopimusten toimeenpanossa, kestävän ja säilyttävän suojelun korjausrakentamisen linjauksissa sekä avustusten jakamisessa.

Teemme aktiivisesti kannanottoja sekä pyrimme omalla toiminnallamme yhdentämään kansallisesta ja kansainvälistä kulttuuriperintö- ja ilmastopolitiikkaa. Hyödynämme kokoelma-aineistojamme tärkeiden teemojen esille nostamiseen. Lisäämme tutkimusyhteistyötä kestävän kehityksen kysymyksissä.

ALATAVOITE 13.2

Integroida ilmastonmuutosta koskevat toimenpiteet kansalliseen politiikkaan, strategioihin ja suunnitteluun.

(Alatavoite 13.2 ei kuulu Kestävät kaupungit ja yhteisöt -tavoitteen, vaan Ilmastotekoja-tavoitteen alle. Alatavoite on silti meille tärkeä, ja siksi halusimme sisällyttää sen ohjelmaamme.)

EDISTYMINEN VUONNA 2024

Yhteiskunnan kokonaisturvallisuus, varautuminen ja huoltovarmuus ovat keskeisiä vahvistu-

neita yhteiskunnallisia teemoja. Haagin yleissopimus kulttuuriomaisuuden suojelemiseksi aseellisen selkkauksen sattuessa on ajankohtaistunut geopolittisen epävakauden lisääntyä. Haagin yleissopimuksen toimeenpano on osa kulttuuriperinnön turvaamista normaali- ja poikkeusoloissa ja siten osa yhteiskunnan kokonaisturvallisuustyötä ja henkisen kriisinkestävyyden varmistamista. Haagin yleissopimuksen mukainen kulttuuriomaisuusluettelo (päivitys) luovutettiin OKM:lle joulukuussa 2023 ja ehdotus jatkotoimiksi keväällä 2024.

Kuvateksti: Kuva: xx

Monivuotinen hankkeemme maailmanperinnön parissa saavutti välietapin, kun toimitimme opetus- ja kulttuuriministeriölle laajassa yhteistyössä valmistellun Aalto Works -esityksen vuoden 2024 lopussa. Museoviraston koordinoima maailmanperintökohde-esitys Aaltojen arkkitehtuurista korostaa kansainvälisestäkin tunnetun arkkitehtuurin merkitystä hyvinvointivaltion luomisessa. Päätöstä Aaltojen suunnitteleman 13 rakennuksen sarjan lisäämisestä Unescon maailmanperintöluetteloon odotetaan Unescosta vuonna 2026.

Vahvistimme moninaisen arkeologisen kulttuuriperinnön huomioon ottamista alueiden käytössä ja viranomaisten toiminnassa valtakunnallisesti merkittävien arkeologisten kohteiden (VARK) inventoinnilla, jossa on määritetty manner-Suomen merkittävimmät arkeologiset kohteet. Valtioneuvosto hyväksyi sen alueidenkäyttölakiin perustuvien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi 7.11.2024. Inventointi laadittiin vuosina 2018–2024 tiiviissä yhteistyössä muun muassa alueellisten vas-

11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT

tuumuseoiden ja Metsähallituksen kanssa.

Vihreän siirtymän vauhdittuminen näkyy kulttuuriympäristötyössä esimer-

kiksi edelleen lisääntyvinä tuulivoiman, aurinkoenergian ja kulttuuriympäristöjen yhteensovittamisen kysymyksinä. Virtavesien kulttuuriperintöön on kohdistunut jatkuvasti kasvavaa kiinnostusta johtuen Euroopan unionin vesiputedirektiivin sekä lähivuosina myös toimeenpantavan ennallistamisasetuksen (2024) myötä. Vuonna 2024 toteutetussa virtavesien kulttuuriperinnön hankkeessa tuotettiin aiheesta uutta tietoa, ja luotiin edellytyksiä yhä tiiviimmälle vuoropuhelulle, yhteistyölle ja kulttuuriperintö- ja luontoarvojen yhteensovittamiselle. Kautta aikain ensimmäinen kattava julkaisu virtavesien kulttuuriperinnön tilannekuvasta saatiin loppuvuodesta 2024 viimeistelyvaiheeseen.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset kulttuuriympäristöihin ovat merkittäviä. Niiden seurantaa tarvitaan sekä vaikutusten ennaltaehkäisemiseen että sopeutumiseen. Ilmastonmuutoksen vaikutusten tutkimiseen rakennetussa kulttuuriperinnössä

Kuvateksti: Kuva:

keskittyvä yhteishanke sai rahoituksen ja käynnistyi keväällä 2024. Hankkeen tavoitteena on kehittää menetelmä ilmastonmuutoksen vaikutusten seurantaan monipuolisesti erilaisissa kulttuuriperintökohteissa. Tutkimus ottaa huomioon niin perinteiset kuin modernit rakennusmenetelmät ja -materiaalit, ja sen tulokset ovat arvokkaita rakennetun kulttuuriperinnön suojelussa ja korjaamisessa. Hankkeen päätoteuttaja on Suomenlinnan hoitokunta, osatoteuttajina mukana ovat Museoviraston lisäksi Alvar Aalto

-säätö ja Oulun yliopiston arkkitehtuurin yksikkö.

Museovirasto jakoi harkinnanvaraisia valtionavustuksia noin 4,6 miljoonaa euroa yli 500 hankkeelle. Kytkimme vuonna 2024 kaikki Museoviraston jakamat hankkeavustukset ja avustushaut kestävän kehityksen mukaisiin tavoitteisiin. Kaikilta hakijoilta edellytetään jatkossa perustelua siitä, miten hanke edistää kestävän kehityksen tavoitteita. Tietoja käytetään yhtenä harkintakriteerinä valtionavustuksissa.

Case: Petäjäveden vanha kirkko tallennettiin 3D-malliksi

Kulttuuriperinnön digitointi on yksi keskeinen tapa varautua poikkeusoloihin. Kulttuuriperinnön kriisinkestävyyteen ja kulttuuriperintötiedon säilymiseen liittyen julkaisimme vuonna 2024 3D-mallinnuksen Petäjäveden kirkosta, joka on yksi Suomen seitsemästä maailmanperintökohteesta.

Kuvateksti: Kuva: xx

Kuvateksti: Rakenteita skannattiin niin laserkeilaimilla, järjestelmäkameroilla, takymetreillä kuin droneillakin kahden viikon ajan. Kuva: x

Digitointi toteutettiin yhteistyösopimuksella Petäjaveden seurakunnan kanssa. Museovirastolta mukana oli kulttuuriperinnön digitoinnin sekä rakennetun kulttuuriympäristön asiantuntijoita. Lisäksi hankkeessa oli tiiviisti mukana edustajia Perinnerakentaja Leo Lönnroth Oy:stä, joka kunnostaa kirkkoa. 3D-digitoinnin teknistä työtä ja tietokone mallinnusta oli tekemässä Tietoa Finland Oy. Petäjaveden vanhan kirkon 3D-mallinnus oli Suomen edustaja Euroopan komission TwinIt-hankkeessa, jossa Euroopan maat esittelevät merkittäviä ja korkealaatuisia 3D-malleja valitsemastaan kulttuuriperinnöstä. Hankkeella kannustetaan myös EU:n jäsenmaita 3D-digitoinnissa ja kulttuuriperinnön säilyttämisessä.

Aineistosta tuotettu 3D-malli on julkaistu yleisön vapaaseen käyttöön Finna.fi-hakupalvelussa ja Museoviraston omalla Finna-sivustolla. Lisäksi kirkon 3D-malliin voi tutustua European-palvelussa, johon kootaan laajasti eurooppalaista digitaalista kulttuuriperintöaineistoa. Raakadata ja arkistoversio on tallennettu Museoviraston järjestelmään.

Kirkon 3D-dokumentointi antaa uutta millimetrin tarkkaa tietoa, jota voidaan tulevaisuudessa käyttää kuntoseurantaan ja restaurointisuunnitteluun. Data auttaa myös jälleenrakentamisessa, jos jokin kirkon osa tuhoutuu. Kuvaukset toteutettiin syyskuussa 2023. Kirkko taltioitiin sisä- ja ulkopuolelta kolmiulotteisesti laserkeilauksen ja fotogrammetrian yhdistelmällä. Rakenteita skannattiin niin laserkeilaimilla, järjestelmäkameroilla, takymetreillä kuin droneillakin kahden viikon ajan.

Lisätietoa kuvausten ja mallintamisen yksityiskohdista on oheisella videolla. [Petäjaveden vanhan kirkon 3D-malli - 3D model of Petäjavesi Old Church](#)

Lisätietoa projektin laitteiston ja ohjelmiston teknisistä yksityiskohdista on [Finnassa, kohdassa Valmistus](#).

Vastuullista kuluttamista

Tavoitteena on varmistaa kulutus- ja tuotantotapojemme kestävyys. Kehitämme työkäytäntöjämme kestävästä kehityksen mukaisiksi. Edistämme tietoisuutta kestävästä kehityksestä omalla toiminnallamme.

ALATAVOITE 12.7

Edistää kestäviä julkisia hankintakäytäntöjä kansallisten lakien ja prioriteettien mukaisesti.

ALATAVOITE 12.8

Varmistaa vuoteen 2030 mennessä, että kestävästä kehityksestä ja luontoa suosivista elämäntavoista ollaan tietoisia kaikkialla.

MITEN TÄHÄN PYRIMME

Vuonna 2021 laadittiin *Museoviraston kestävästä kehityksen ohjelma Yhteinen tehtävä - Museoviraston kestävästä kehityksen toimintaohjelma 2025* sekä toiminta- ja kohdekohtaisia suunnitelmia. Toimintaohjelman mukaisia tavoitteita ovat mm. kulutuskestävästi tuotetut tapahtumat, hiilijalanjäljen mittaamisen kehittäminen yhteistyössä muiden valtionhallinnon toimijoiden kanssa, työmatkustamisen vähentäminen sekä viraston autojen päästöjen ja määrän vähentäminen.

Tavoittelemme sitä, että omat hankintamme olisivat yhä kestävämpiä. Tavoitteeseen pääseminen edellyttää, että kestävästä kehityksen kriteeri otetaan mukaan kilpailutuksiin.

Hyvä koulutus -tavoitteen yhteydessä jo mainituilla tavoitteilla edistämme myös vastuullista kuluttamista. Teema esiintyy Suomen kansallismuseon ohjelmistoissa, näyttelyissä, tapahtumissa ja kokoelmatyössä. Kulttuuriympäristötyössä vastuullista kuluttamista tukevat aineistot ja julkaisut, kuten aiemmin jo mainitut resurssiviisauteen ja kestävyteen perustuvat *Korjaustaito.fi* ja *Rakennettuhyvinvointi.fi*.

12 VASTUULLISTA
KULUTTAMISTA

MITEN EDISTIMME TAVOITETTA VUONNA 2024

Oman toiminnan muutokset edistyivät vuonna 2024

rauhallisesti mutta tasaisesti. Ekokompassi-järjestelmään liittymistä valmistettiin pitkälle kartoittamalla nykytilannetta, nimeämällä yhteyshenkilöitä ja asettamalla tavoitteita. Voimavarojen puutteen takia auditointi siirtyi vuodelle 2025. Hankintojen osalta kasvatettiin omaa osaamista kestävässä hankinnoissa ja seurattiin Hankintapulssia. Hiilijalanjälkemme pienentämisestä voit lukea lisää kappaleessa "Ekologinen jalanjälkemme"

Kansallismuseon yli satavuotisen historian suurinta rakennushanketta juhlistettiin 17.5.2024, kun museon laajennusosan peruskivi muurattiin. Laajennusrakentamisen lisäksi käynnissä on historiallisen päärakennuksen osittainen peruskorjaus. Uudistunut Kansallismuseo avautuu yleisölle keväällä 2027. Rakennuttajana toimii valtion toimitiloista vastaava Senaatti-kiinteistöt. Laajennuksen pää-, arkkitehti- ja sisustussuunnittelusta vastaa JKMM Arkkitehdit ja pää-

toteuttajana toimii SRV. Nyt toteutettava Kansallismuseon laajennus tuo uusia mahdollisuuksia toteuttaa museon tehtävää ajankohtaisella tavalla. Rakentamishankkeessa on huomioitu Senaatin hiilineutraalisuustavoitteet. Uudisrakennuksissa Senaatin tavoitteena on 25 % pienempi hiilijalanjälki vertailutasoon nähden. Päästötavoitteet otetaan huomioon myös esimerkiksi työmaalla käytettävissä työkoneissa.

Kestävä ja vastuullinen kuluttaminen oli mukana yhtenä teemana myös yleistyössä. Suomen merimuseossa toteutettiin Tanskan kansalliselle merimuseolle alun perin suunniteltu, Suomen kansallismuseolle muokattu näyttely *Oceanista - muoti ja meri*, jossa tarkasteltiin muodin ja meren suhdetta niin huippusuunnittelun kuin arkisen pukeutumiskulttuurin näkökulmasta.

Suomen kansallismuseo osallistui 2024 yhteistyökumppanina Suomen akatemian rahoittaman "Kohtuusratkaisuilla kohti sisukasta, vihreää ja oikeudenmukaista Suomea (SISU)" -tutkimuskonsortion toimintaan. SISU-tutkimuskonsortion tarkoituksena on ottaa käyttöön kohtuusratkaisujen hyödyntämätöntä potentiaalia ja tunnistaa laajasti hyväksyttävissä ole-

via kohtuusratkaisuja, joiden avulla hyvinvointivaltion peruslupaukset ja kestävyysmurros voivat toteutua olosuhteissa, joissa talous ei kasva tai kasvu on niukkaa. Tutkimus fokusoi ylikulutuksen vähentämiseen, hyvinvoinnin edistämiseen ja resilienssin vahvistamiseen. Suomen merimuseossa järjestettiin kaksi hankkeen tulevaisuusperinetyöpajaa

Kuva teksti: Kuva: xx

Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua

Tavoitteena on edistää kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja.

ALATAVOITE 8.3

Edistää kehityslähtöisiä käytäntöjä, jotka tukevat tuottavaa toimintaa, säällisten työpaikkojen luontia, yrittäjyyttä, luovuutta ja innovointia sekä kannustavat mikro- ja pienyritysten sekä keskisuurten yritysten perustamiseen ja kasvattamiseen, esimerkiksi takaamalla rahoituspalvelujen saanti.

ALATAVOITE 8.9

Laatia ja toimeenpanna vuoteen 2030 mennessä käytäntöjä työpaikkoja luovan ja paikallista kulttuuria sekä tuotteita edistävän kestävä matkailun edistämiseksi.

MITEN TÄHÄN PYRIMME

Tuomme esiin ja edistämme kulttuuriperintöön sisältyviä kestävä talouden mahdollisuuksia.

Museovirasto jatkaa kulttuuriperinnön digitointia, joka laajentaa palveluiden hyödyntämismahdollisuuksia ja tuo kulttuuriperintöä uusien käyttäjien ulottuville. Jaamme avustuksia, joilla edistämme kulttuuriperinnön ja rakennusten kestävää käyttämistä, hoitamista ja korjaamista. Samalla luomme yrittäjyyden edellytyksiä alalle ja edistämme kulttuuriperintöön sisältyviä kestävä talouden mahdollisuuksia.

Toteutamme kulttuurimatkailun hanketta sekä tuemme kestävä matkailun kehittämistä maailmanperintökohteissa. Kehitämme kestävä matkailun näkökulmaa omista museo- ja nähtävyyshankkeissa.

Toimimme itse vastuullisena työnantajana.

MITEN EDISTIMME TAVOITETTA VUONNA 2024

Kulttuuriperinnön digitointi ja sen sähköisen saatavuuden edistäminen demokratisoi tehokkaasti kulttuuriperinnön saatavuutta ja saavutettavuutta. Julkaisimme merkittävän määrän digitoitua kulttuuriaineistoa Finna.fi-palvelun kautta neljän oman näkymämme kautta. Finnan kautta Museoviraston aineistot saavat myös kansainvälistä näkyvyyttä Euroopan digitaalisen kirjaston Europeanan kautta. Päivitimme Europeanassa olevat aineistomme 2024, ja vuoden lopussa kirjastossa oli lähes 380 000 Museoviraston kokoelmien objektia. Vapaasti saatavilla oleva aineisto luo mahdollisuuksia yritystoiminnalle ja kulttuurialan yrittäjyydelle.

Jakamillamme hankeavustuksilla ja niihin kytkeytyvällä ohjauksella ja neuvonnalla vaikutetaan laajasti kansallisen kulttuuriperinnön ja kulttuuriperintökohteiden asianmukaiseen hoitoon ja ylläpitoon, perinteisten taitojen säilymiseen, museoiden toiminnan innovatiiviseen kehittämiseen sekä yhdistys- ja järjestötoimin-

taan perustuvan perinteen jakamiseen ja tallennukseen. Museoviraston jakamalla avustuksilla on suuri merkitys niiden edunsaajille, ja ne tukevat osaltaan kulttuurin perustan elinvoimaisuutta ja kaikkien väestöryhmien mahdollisuuksia osallistua kulttuuriin. Hankeavustuksilla on myös merkittävä aluetaloudellinen ja työllistävä vaikutus. Avustusten taso on ollut tarpeeseen ja haettuun kokonaisuutensa nähden jo pitkään matala. Jaettavissa ollut määräraha kattoi noin 38 % haetusta euromäärästä, mikä vastaa viimevuotista suhdetta. Jaettavissa ollut määräraha oli yhteensä 4 687 806 euroa.

Aineettoman kulttuuriperinnön, Euroopan kulttuuriperintötunnuksen ja Euroopan neuvoston kulttuurireittisopimuksen aktiivinen toimeenpano jatkui. Kaikkiin sopimukseen sisältyy vahva kestävän matkailun painotus. Kestävyysnäkökulma nousi selkeästi esiin myös *Varkauden teollinen perintö* -esityksessä, joka valmisteltiin ehdolle Suomen seuraavaksi Euroopan kulttuuriperintötunnuksen saajaksi.

Suomen kansallismuseon toiminta on valtakunnallista ja lisää alueellista elinvoimaa. Museo tuottaa ohjelmisto- ja jatkuvassa yhteistyössä luovan alan

toimijoiden kuten suunnittelijoiden, taiteilijoiden ja tuottajien kanssa, ja mahdollisuudet kasvavat merkittävästi Kansallismuseon uudisosan valmistuessa. Vuonna 2024 palveluita hankittiin Suomen kansallismuseon ohjelmistotuotantoihin n. 50:ltä kotimaiselta luovan alan yritykseltä, tekijältä tai yhdistykseltä (AV, digi, graafikot, esiintyjät, asiantuntijat, arkkitehdit, yhdistykset, taiteilijat, tapahutuma-ala) yhteensä n. 120 000 euron arvosta, ja noin sata luovan alan tekijää työllistyi välillisesti. Tekijät ovat olleet eri puolilta Suomea, ja esiintyjissä, asiantuntijoissa ja yhdistyksissä on laajasti mukana toimijoita eri taiteen- ja tieteenaloilta, yhteisöistä, taustoista ja vähemmistöistä.

30

Case: HBL

**SAISIKO TÄSTÄ KUVASTA SUUREMMAN.
RESOLUUTIO EI RIITÄ TULOSTUKSEEN.
EN LÖYTÄNYT KUVAPANKISTA SAMAN
KUVAIKON KUVAPANKKIA KÄYTTÄEN.
KUVAIKON AIHETTA.**

Heikinpuiston puita siirretään
Heikinkadulle Kamppiin Helsingissä
5.9.1935. Kuva: Hugo Sundström /
HBL / Journalistinen kuva-arkisto
JOKA / Museovirasto

Kulttuuriperinnön ja kokoelmiemme digitointi eli kokoelma-aineistosta tehtävät digitaaliset kopiot on nykyään osa kokoelmien kanssa tehtävää työtä. Hufvudstadsbladet Ab lahjoitti historiallisen lehtikuvakokoelmansa Museoviraston Kuvakokoelmien Journalistiselle kuva-arkistolle JOKAlle vuonna 2021. Lahjoitukseen kuuluivat myös Porvoossa ilmestyvän Östnyland-lehden ja Tammisaassa ilmestyvän Västra Nyland -lehden vanhat kuva-arkistot. 2,5 miljoonan lehtikuvan joukossa on yli 30 000 lasinegatiivia. Aineistoa on 1920-luvulta 2000-luvun alkuun.

Konstsamfundet on rahoittanut kuvakokoelmien tallentamista lokakuusta 2021 lähtien. Digitointihankkeen tavoitteena on tukea suomenruotsalaisen kulttuurin ja historian laajaa säilytettävyyttä ja lisätä tietoisuutta siitä sekä Suomessa että kansainvälisesti. Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa vuosina 2021-2022 aineisto muutettiin Museoviraston Kokoelma- ja konservointikeskukseen ja selvitettiin. Toisessa vaiheessa HBL:n lehtikuvien digitoinnin ohella aloitettiin porvooolaisen Östnylandin kuva-arkiston selvitys ja tallentaminen. Vuonna 2024 hanke eteni sen neljänteen vaiheeseen.

Hankkeessa digitoidut kuvat kertovat tapahtumista ja tunnelmista sota-ajalta jälleenrakennuskauteen ja nykyaikaisuuteen 1960-luvun Suomeen. Tähän mennessä julkaistuissa

Hufvudstadsbladetin lehtikuvissa Suomi valmistautuu Helsingin Olympialaisiin 1940. Urheilupaikkoja rakennetaan ja kulkyhteyksiä parannetaan. Talvisodan alkaminen muuttaa kuitenkin kaiken. Olympialaisista on luovuttava. Miehet joutuvat rintamalle ja naiset astuvat työelämään. Karjalasta saapuu evakkoja. 1950-luvulla rakennetaan tyyppitaloja. Helsingissä Taka-Töölöön ja Meilahteen nousee kerrostaloja, mutta Ruskeasuon on vielä maaseutua. Östnylandin 1960-luvun lehtikuvat vievät Porvoon kaduille ja kujille. Torilla käydään kauppaa ketunnahoista. Pikkutyötöt leikkivät kahvikutsuja. Kuvat kertovat pikkukaupungin tunnelmista ja tapahtumista. Valokuvanäyttely Kaupunkielämää / Stadsliv / Urban Life on kolmiosainen kokonaisuus, joka nähdään kevään ja kesän 2025 aikana Helsingissä, Raaseporissa ja Porvoossa. Jokaisella paikkakunnalla nähdään erilainen näyttely. Kuvat on valittu Hufvudstadsbladetin, Borgåbladetin ja Västra Nylandin historiallisista lehtikuvista, jotka on luovutettu Museoviraston Journalistisen kuva-arkiston JOKAn kokoelmiin.

[Kaupunkielämää / Stadsliv / Urban Life - Museovirasto](#)

[Tutustu hankkeeseen Ilmastolupaus-hankkeen sivuilla](#)

Ekologinen jalanjälkemme

KUVATEKSTI
Kuva: xx/Museo/isto

Ympäristöjohtamista Ekokompassin avulla

Museovirastossa alettiin vuonna 2023 laatia viraston Ekokompassi-ympäristöohjelmaa. Vuoden 2024 ajan Museovirastossa työskenteli ekokoordinaattori, joka vei prosessia eteenpäin Ekokompassi-tiimin kanssa. Ympäristöohjelma viimeistellään keväällä 2025 ja ensimmäinen auditointi tapahtuu syksyllä 2025. Ekokompassin myötä Museoviraston sitoutuu ympäristötyön jatkuvaan kehittämiseen.

Ympäristötyötä on tehty Suomen kansallismuseon kohteissa jo muutama vuosi pidempään. Merikeskus Vellamon toimijoilla on ollut käytössään ympäristöohjelma (Green Key) vuodesta 2022. Kansallismuseo ja Seurasaaren ulkomuseo hyväksyttiin vuonna 2020 mukaan Helsingin kaupungin Valitse vastuullisemmin -ohjelmaan. Palvelu auttaa pääkaupunkiseudun asukkaita ja matkailijoita valitsemaan kestävämmän toimivia käyntikohteita.

Suomen kansallismuseon käyntikohteiden tavoitteena on tulla hyväksytyiksi Visit Finlandin kehittämään Sustainable Travel Finland -ohjelmaan. Ekokompassi-ympäristöohjelman rakentaminen on osa tämän tavoitteen saavuttamista.

Suurin jalanjälki toimitiloista

Valtion virastojen suurimpia päästönlähteitä ovat tyypillisesti toimitilat. Museoalalla kiinteistöpäästöjä lisäävät kokoelmien säilyttämisessä ylläpidettävät olosuhteet, kuten tietty ilmankosteus ja lämpötila.

Lahdessa 2023 marraskuussa pidetty Euroopan museokonferenssi päätettiin julkilausumaan, jossa todettiin ensi kertaa äänen ja yhteisesti, että enää ei ole mahdollista säilyttää aivan kaikkea kulttuuriperintöaineistoa nykyisissä olosuhteissaan. Museoilla on tärkeä rooli inspiroida ja mahdollistaa muutosta, jolla edistetään kestävämpää tulevaisuutta. Tiukkojen olosuhdevaatimusten höllentämisellä on ekologista jalanjälkeä pienentävä vaikutus energiankulutuksen vähenemisen kautta.

Toiseksi olosuhdevaatimusten alentuessa esineistöä voidaan nykyistä laajemmin tuoda näytille erilaisiin museoympäristöihin ympäri maailmaa. Näin aineistojen saavutettavuus paranee, ja positiivinen kädenjälkivaikutus kasvaa. Museovirastossa onkin käynnistetty olosuhdevaatimukseen liittyvä selvitys, jonka avulla kokoelmatilojen energiankulutusta pyritään pienentämään.

Toinen museotoiminnassa merkittävä hiilijalanjälkivaikutus syntyy matkailijoiden kulkemisesta museokohteisiin.

Säilyttämisen ja kokoelmatyön kestävämpi toteuttaminen

Kokoelmien jatkuva kasvu, säilytystilojen kasvava tarve, suositusten mukaisesti säilytysolosuhteisiin pyrkiminen, inventointi, digitointi ja konservointi sitovat merkittävän osan museon resursseista.

Suomen kansallismuseossa edistetään kestäviä toimintamalleja mm. kierrättämällä mahdollisimman paljon toiminnassa käytettyjä materiaaleja (esim. näyttely- ja tapahtumarakentaminen,

kokoelmien säilytys ja kuljetus). Kokoelmien siirtohankeen volyymit ovat suuria, joten ympäristötietoisilla valinnoilla on huomattava vaikutus.

Konservoinnin menetelmissä on mahdollista saavuttaa huomattavia kestävyyshyötyjä uuden teknologian avulla. Metalliaineiston korroosion pysäyttämiseksi Suomen kansallismuseo on ensimmäisenä museona ottanut käyttöön ns. subkriittisen teknologian. Menetelmä on manuaalista käsittelyä merkittävästi ekologisempi nopeutensa ja tehokkuutensa ansiosta. Subkriittisesti käsitellyt esineet eivät enää vaadi tiukasti hallintoituja olosuhteita. Pakastuksilla ja typpikäsittelyillä mahdollistamme erittäin tehokkaan ennaltaehkäisevän konservoinnin prosessin kokoelmien muuttojen yhteydessä. Nämä edesauttavat kokoelmien säilymistä ja nopeaa siirtoprosessia suurilla volyymeillä – sekä jatkossa kokoelmien hallinnan prosesseja. Lisäksi tarjoamme näillä laitteistoilla käsittelyä kymmenille muille museokentän toimijoille, mikä vähentää kansallisella tasolla päällekkäisiä hankintoja ja lisää synergiaa toimijoiden kokoelmien hallinnassa.

Kestävä kokoelmatyö perustuu myös johdonmukaisiin arjen valintoihin kuten kestävät pakkausmateriaalit, kierrättäminen, ekologisuus kuljetuspalveluiden kilpailuttamisessa sekä kokoelmanhallinnan prosessien kehittäminen kestävyden näkökulmasta. Kestävän kokoelmakartunnan ja elinkaariajattelun periaatteet näkyvät Suomen kansallismuseon 2024 päivitetystä kokoelmastrategiassa.

Senaatti-kiinteistöt vuokranantajana

Museoviraston toimitiloista vastaa pääosin Senaatti-kiinteistöt, joka tavoittelee hiilineutraaliutta valtion omistamissa kiinteistöissä vuoteen 2035 mennessä. Senaatti on sitoutunut hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen panostamalla energia- ja tilatehokkuuteen, kasvattamalla uusiutuvan energian osuutta ja parantamalla tilatehokkuutta. Yhteisiä suunnitelmia uusiutuviin energianlähteisiin siirtymisestä on myös tehty.

Tilatehokkuus on tehokas ilmastoteko. Museoviraston lähivuosien suunnitelmien mukaan toimitilat vähenevät 10 000 m², kun Sturenkadun toimitiloista ja Orimattilan keskusvarastosta luovutaan vuoden 2025 loppuun mennessä. Toimistotilat vähenevät yhteensä noin 40 prosenttia, mikä mahdollistaa etätyön yleistymisen ja yhteiskäyttöisiin toimistotiloihin siirtyminen. Vuonna 2024 tiivistettiin erityisesti toimistotilan käyttöä muun muassa Kansallismuseon remontin vuoksi. Takaisin museon toimitiloihin muutettaessa toimistotilaa arvioidaan jäävän käyttöön 2027 2 800 m². Vuoden 2026 loppuun mennessä kaikki tilamuutokset on tehty.

Toimistotilat vähenevät yhteensä noin

- 40 %

Arvio vuoden 2027 toimistotiloista

2800 m²

TILANKÄYTÖN SUUNNITELMAT

- Vuonna 2024 käytössä yhteensä noin 87 500 m² (2023: 97 000 m²) EROTUS!
- Vuonna 2024 toimistoneliön¹ noin 3 900 m² (2023: 6 300 m²) EROTUS
- Vuonna 2024 Orimattilan keskusvarastosta luopuminen: -8 416 m²
- Vuonna 2025 Sturenkadun toimipisteestä luopuminen: -6 133 m²
- Vuonna 2026 Kansallismuseon lisärakennuksen valmistuminen: noin +4 130 m²

Hankintojen hiilijalanjälki

Museovirastolla ei ole tiedossa toimintamme kokonaishiilijalanjälkeä. Sen sijaan tietoja on yksittäisten toimintojen hiilijalanjäljestä, kuten hankinnoista ja lentomat kustamisesta. Näiden tietojen keräämistä olemme päässeet aloittamaan vuoden 2023 vastuullisuusraportoinnin ja Ekokompas²in yhteydessä. Hankintojen tiedot perustuvat Hanselin Hankintapulssiin, jossa ne avataan kirjanpidon tilitasolla. Laskenta perustuu ostolaskuihin ja Syken kehittämiin Envimat-kertoimiin.

Hankintapulssista saatujen tietojen perusteella vuoden 2024 ostojemme kokonaismäärä oli

8,52

milj. hiilidioksidiekvivalenttikiloa (CO₂-ekv.kg).

Euroissa tämä tarkoittaa

38,09

miljoonaa euroa.

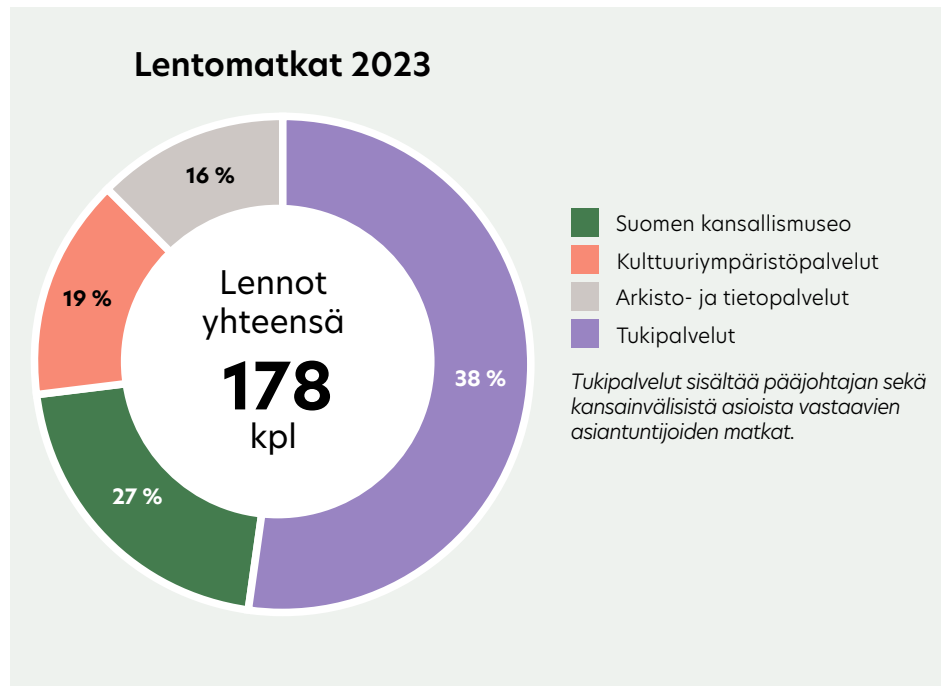
(kiinteistöt ja ICT on 30,51 M €)

Tästä suurin osa, 6,41 milj. hiilidioksidiekvivalenttikiloa (75,2 %), aiheutuu kiinteistöistä. ICT-palvelut tulevat pääosin Valtorilta, ja niiden hiilijalanjälki vuonna 2024 oli 0,23 hiilidioksidiekvivalenttikiloa. Yhdessä kiinteistöjen ja ICT-palveluiden jalanjäljen osuus kaikista hankinnoista on yli 78 prosenttia.

Toiseksi suurin hankinnan hiilijalanjälki syntyy kaluston hankinnasta. Kalustehankinnat olivat 2024 0,46 milj. hiilidioksidiekvivalenttikiloa / 1,51 milj. €.

Matkustuksen hiilijalanjälki

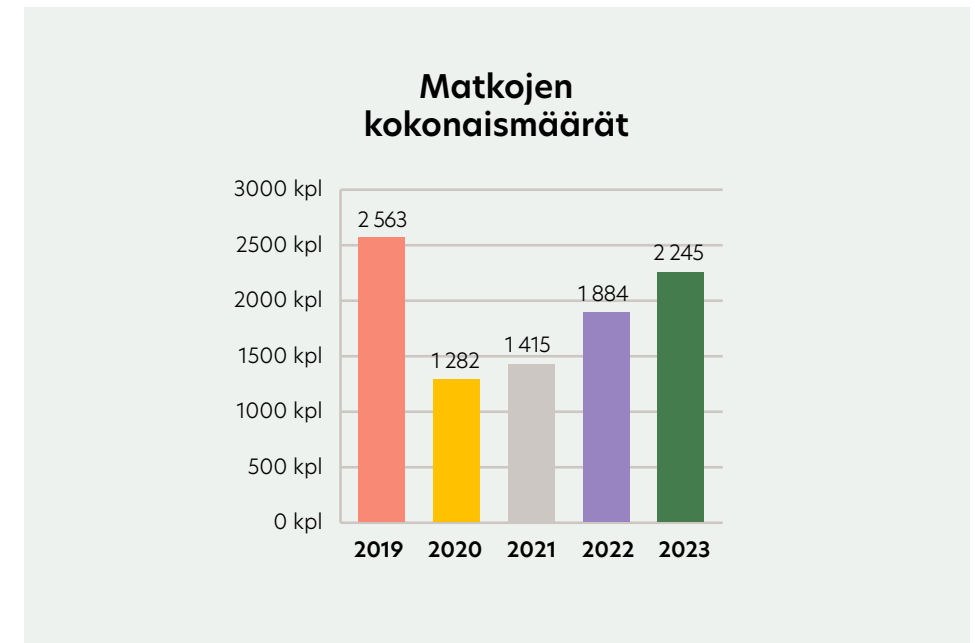
Matkoja tehtiin vuonna 2024 yhteensä 2 174. Matkustuksen kokonaishiilijalanjälkeä emme ole laskeneet. Lentokilometrejä kertyi yhteensä noin 270 000, vastaten 29 200 hiilidioksidiekvivalenttikiloa (CO₂-ekv.kg). Laskelma perustuu matkatoimiston raporttiin, jossa on käytetty DEFRA-hiilijalanjälkilaskentamethodia (DEFRA´ s GHG Conversation Factors).

Viraston matkustajien on mahdollista vertailla jo matkan varausvaiheessa reittivaihtoehtojen ja eri matkustustapojen hiilidioksidipäästöjä matkatoimistopalveluntarjoajan välittämien tietojen avulla.

Matkustamiseen liittyvä ohjeistus perustuu valtion matkustus-sääntöön. Valtion matkustusstrategiassa ympäristövastuullisuuden lisääminen tapahtuu ensisijaisesti matkustusmääriä vähentämällä. Ekologisempien valintojen tekeminen on hankalaa esimerkiksi sen vuoksi, ettei matkustusaikaa lueta työajaksi. Siksi on tavallista, että yli 500 kilometrin matkat taitetaan nopeinta vaihtoehtoa hyödyntäen lentoteitse.

Museovirastolla on 14 henkilö- ja tavarakuljetuksiin tarkoitettua virka-autoa. Autokanta on suhteellisen iäkäs eikä erityisen vähäpäästöinen. Suunnitelmassa on vähentää autojen määrää ja uusia niitä ympäristöystävällisempiin vaihtoehtoihin käyttöään päättyessä. Autojen lisäksi virastolla on seitsemän polkupyörää, joita on tarjolla työntekijöiden siirtymiin toimipisteestä toiseen.

Sosiaalinen jalanjälkemme

Kansallinen Saunadateksti
Kuva: / Museovirasto

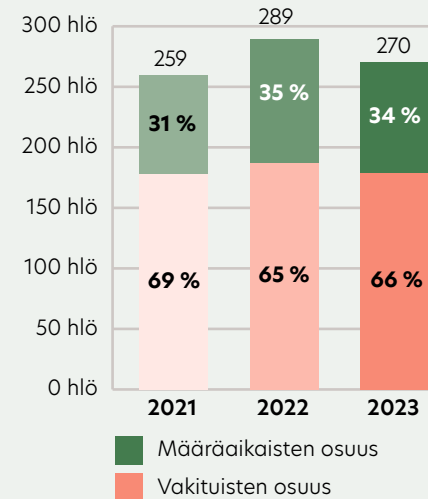

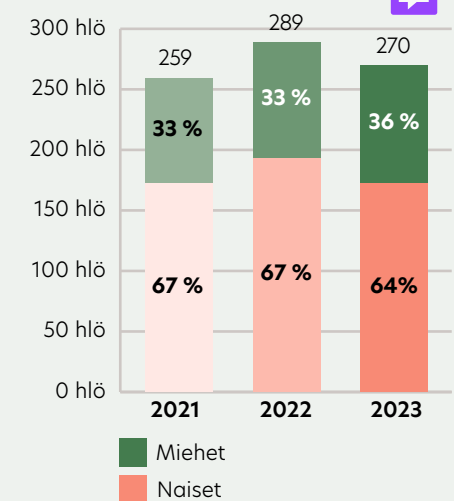
Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmamme mukaisesti edistämme tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta aktiivisesti, johdonmukaisesti ja vaikuttavasti. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö tarkoittaa meillä ihmisten aitoa kohtaamista. Sosiaaliseen vastuullisuuteen kuuluu vastuu ihmisistä. Museovirastossa tehdään vuosittain VMBaro-työtyytyväisyystutkimus oman henkilökunnan tilanteen tuntemiseksi. Tässä luvussa esittelemme vuoden 2024 tutkimuksessa esiin nousseita huomioita ja tunnuslukuja sekä yleisiä tietoja henkilöstöstä.

Museovirastossa työskenteli vuoden 2024 lopussa 241 henkilöä. Heistä vakituksia oli 162 ja muut 79 määräaikaisia (vuonna 2023 vastaavat luvut: 179 ja 79 henkilöä). Viraston henkilömäärässä esiintyy suuria kausivaihteluita. Kesäkaudella työntekijöitä on huomattavasti enemmän kuin talvikaudella. Heinäkuun viimeisenä päivänä 2024 viraston palveluksessa oli kaikkiaan 393 henkilöä. Kausivaihtelu johtuu siitä, että osa museoista on avoinna vain kesäkaudella ja kesään ajoittuu myös suurin osa määräaikaisista kenttätyöhankkeista. Vakituksia vakansseja Museovirastossa on tällä hetkellä 222.

Henkilöstön määrä: Vakituiset ja määräaikaiset

Henkilöstön sukupuolijakautuma

Vuoden työvoimakustannukset olivat yhteensä 133 miljoonaa euroa ja palkkasumma 14,2 miljoonaa euroa. Työvoimakustannukset ja palkkasumma laskivat edellisestä vuodesta.

Yleistä henkilöstön hyvinvoinnista

Museovirastolaiset antoivat työhyvinvointiarviokseen (VM Baro) keskiarvon 7,79 (8,07 vuonna 2023). Muutostilanteet ja talouden epävarmuus näkyivät niin oman hyvinvoinnin arvioinnissa kuin koetussa luottamuksessa työnantajan toimintaa kohtaan. Kriittisimmin laskivat kokemus luottamuksesta oman työn jatkuvuuteen, kokemus omasta työhyvinvoinnista sekä kokemus

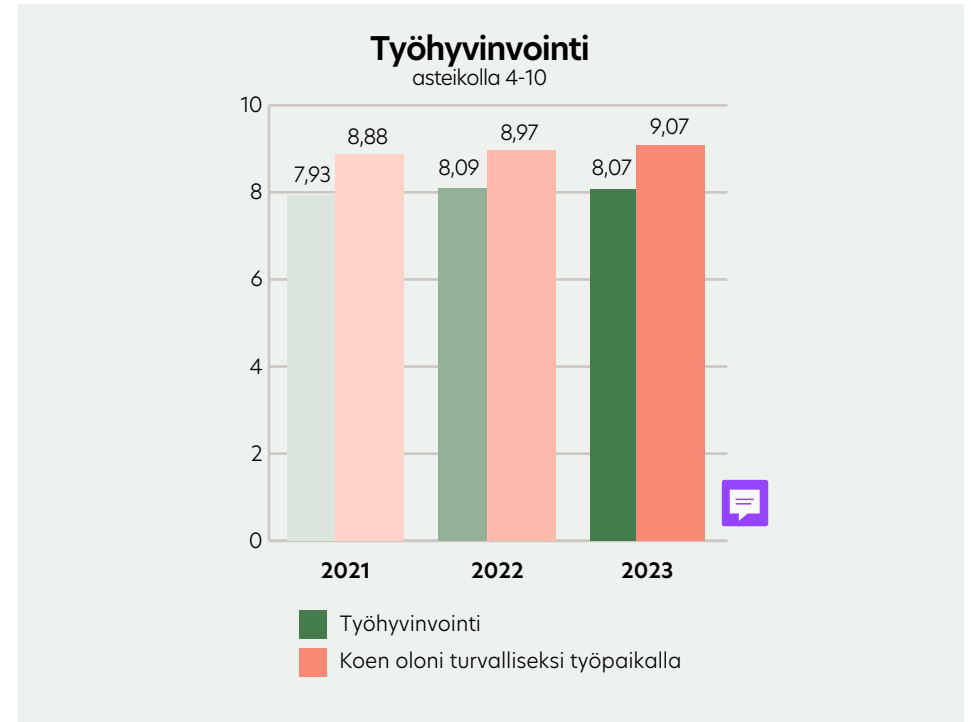
työnantajakuvasta. Tutkimuksen suurimmat yksittäiset laskut koskivat luottamusta palvelussuhteen jatkuvuuteen sekä työpaikan suosittelua.

Kokemus työtyytyväisyydestä ei laskenut radikaalisti, vaan pysyi suhteellisen korkealla tasolla. Työtyytyväisyyttä lisää koettu korkea työmotivaatio, koettu yhteisöllisyys ja kokemus arvostuksesta. Väittämä ”Työni on mielenkiintoista ja haastavaa” sai saman arvion kuin vuonna 2023 eli 4,27. Tämä oli yksi tutkimuksen parhaista arvioista. ”Työtäni ja osaamistani arvostetaan työyhteisössäni” saa myös edelleen todella hyvän arvosanan, 4,09 (-0,03). Vastaajat kokivat edelleen, että työn ja yksityiselämän sovittaminen onnistuu hyvin.

Tulokset kuvaavat, että museovirastolaiset ovat aktiivisia, motivoituneita ja halukkaita myös kehittämään ja uudistamaan työtään. Väittämä ”Olen sitoutunut työnantajani tavoitteisiin” saa, laskusta huolimatta, edelleen korkean arvion 4,15 (-0,17). Kokemus omaan työhön vaikuttamisesta on edelleen vahvaa, tasolla 3,99 (-0,07). Kokemus oppimisen ja uudistumisen mahdollisuudesta työssä laski vain -0,05, ja arvio on edelleen todella hyvä, 4,02.

Selkein haaste tulosten valossa on kokemus työhyvinvoinnin laskusta ja työssäjaksamisesta. Vaikka kokemus omasta työhyvinvoinnista on heikentynyt edellisvuodesta, nykyisen terveydentilan (fyysinen ja psyykinen) koettiin kuitenkin mahdollistavan työtehtävien tekemisen hyvin, keskiarvolla 8,45 (-0,08). Työterveyshuollon koettiin myös tukevan hyvin työkykyä, arviolla 8,28 (+0,14). Tulos kuvaa myös tuen tarpeen kasvamista.

Muutostilanteissa tulevaisuus voi näyttäytyä sumeana ja vaikeasti hahmottavana. Kokemus työnantajankuvan laskusta voi

SAIRAUS- JA TAPATURMAPOISSAOLOT

Sairaus- ja tapaturmapoissaolot v. 2023

6,4
työpäivää /
htv (6,4v. 2023)

Työtyytyväisyyden edistäminen, työkuoron tukeminen ja virkistystoiminta:

608,5
euroa / htv (618,5 euroa /
htv v. 2023)

kertoa, että muutostilanteissa kaivataan puhetta ja keskustelua yhteisistä arvoista. Väittämä ”Keskustelemme yksikössän riittävästi yhdessä muutoksesta ja tulevaisuudesta” sai suhteellisen hyvän arvion, 3,46. Väittämä ”Koen, että minua kuullaan muutostilanteissa” sai puolestaan heikomman arvion, 3,01. Tulokset viestivät siitä, että puhetta ja keskustelua tulee jatkaa ja vahvistaa.

VMBarojen tuloksista on käyty purkukeskustelut yksiköittäin ja laadittu toimenpidesuunnitelmat, joiden avulla puututaan haitalliseen psykososiaaliseen kuormitukseen ja tunnistetaan yksikön kehittämisalueet. Yksiköiden esihenkilöt edistävät ja seuraavat toimenpiteiden edistymistä ja toteutumista. Henkilöstöhallinto hyödyntää yksiköiden kattavia purkukeskustelumuistioita työhyvinvoinnin ja työkykyjohtamisen suunnittelussa sekä tukee esihenkilöitä toimenpiteiden toteutumisessa.

Koulutusmahdollisuudet ja yhdenvertaisuus VMBarossa osaamisen kehittäminen koettiin tärkeänä, mutta vastauksissa korostui, ettei sille ole kunnolla aikaa. Esille nousi myös toive paremmasta perehdyttämisestä työsuhteen alussa. Epäasiallisesta käyttäytymisestä raportoitiin muutamia yksittäisiä kokemuksia.

Koulutus ja tyhy-toiminta työn tukena

Museoviraston tavoitteena ollut kolme työpäivää/htv koulutukseen ja kehittämiseen ei toteutunut vuonna 2024. Henkilöstökoulutukseen käytettiin vuonna 2024 aikaa 1,8 työpäivää henkilötyövuotta kohden. Työhyvinvoinnin perusta rakentuu henkilöstön osaamisen ja tehtävien vaatimien edellytysten tasapainolle. Tästä syystä osaamisen kehittämistä tuettiin edel-

leen voimakkaasti ja henkilöstöä kannustettiin osallistumaan henkilöstökoulutukseen kaikilla osa-alueilla. Valtion digitaalista oppimisympäristöä eOppivaa käytti osaamisen kehittämiseen vuoden 2024 Museovirastossa 141 henkilöä, joista 42 aktiivisesti. eOppivan käyttäjien määrä on vähentynyt vuoden aikana 19 % ja aktiivisten käyttäjien määrä 32 %. Koulutusta järjestettiin esihenkilöille muutoksessa elämiseen ja omaan jaksamiseen sekä priorisointiin liittyen. Myös mielenterveyden sekä tavallisia ensiapukoulutuksia järjestettiin vuonna 2024 keskitetysti.

Työkunnan ylläpitoa ja liikunnan tukemista jatkettiin edellisvuosien tapaan. Työtyytyväisyyden edistämiseen, työkunnan tukemiseen ja virkistystoimintaan käytettiin vuoden aikana yhteensä 608,5 euroa henkilötyövuotta kohti. Henkilökunnalla oli käytävissä Enassin kulttuuri- ja liikuntaetus (200 €). Henkilöstön käytössä oli myös saldovapaaajärjestelmä, työaikapankki sekä mahdollisuus etätööhön.

Viraston turvallisemman tilan periaatteet kirjoitettiin keväällä 2024. Museokohteissa turvallisemman tilan periaatteet ovat jo käytössä. Samalla päivitettiin viraston ohjeistus ristiriitoihin, häirintään ja muuhun epäasialliseen käytökseen puuttumiseen.

Museoviraston henkilöstötilinpäätökset sekä muut suunnittelun ja seurannan asiakirjat löydät verkkosivuiltamme.

Koulutuskulut
noin

464,50
€/hlö

Taloudellinen jalanjälkemme

Kiinteistömenomme muodostavat noin 60 prosenttia kaikista menoistamme. Meneillään olevat muutot ja tilahankkeet jatkuvat vielä muutaman vuoden ajan. Käynnissä on myös mittava Kansallismuseon laajenus- ja peruskorjaushanke. Kiinteistökustannusten merkittävän osuuden lisäksi julkisen talouden heikot näkymät ja laskevat kehukset tuovat merkittäviä haasteita toiminnallemme. Samaan aikaan olemme edistämässä yhdistymistä Suomenlinnan hoitokunnan kanssa, minkä on osaltaan tarkoitus tuoda tehokkuutta sekä toimintaan että talouteen. Museoviraston tilinpäätöksestä 2024 löydät kattavan kuvan taloudestamme.

Havainnekuva Kansallismuseosta ja sen tulevasta laajenusosasta.
Kuva: JKMM Arkkitehdit.

Raportin laadintatapa

Tämän raportin kokoamisesta on vastannut Museoviraston kehittämisjohtaja vuonna 2024. Sisällöt on koottu eri puolilta organisaatiota valmiista aineistoista ja haastatellen. Museoviraston tilinpäätöstä 2024 ja VMBaro-henkilöstökyselyn tuloksia on hyödynnetty sisällöissä ja infograafeissa. Johtoryhmä ja kestävän kehityksen osaamisrinki ovat olleet mukana raportin työstämisessä suunnitteluvaiheesta alkaen. Viestinnän asiantuntijan ja ulkopuolisen graafisen suunnittelijan avulla raportti sai viimeistellyn muotonsa. Museoviraston Kestävän kehityksen toimintaohjelma 2025 on toiminut ohjenuorana raportissa esitellyille tavoitteille. Kädenjälki-luvussa esittelemämme viisi kestävän kehityksen tavoitetta on valinnut Museoviraston johtoryhmä vuonna 2021 yhteisen työskentelyn pohjalta. Niiden valinnassa on hyödynnetty Valtiokonttorin ohjeistuksia, samoin kuin tämän raportin kirjoittamisessa.

HALUATKO KYSYÄ TAI EHDOTTA JOTAIN?

Ota yhteys kehittämisjohtaja
Pirjo Hamariin:
pirjo.hamari@museovirasto.fi
tai puh. 029 533 6005.

Museovirasto